

EDUCAȚIA OUTDOOR -EDUCAȚIA DE DINCOLO DE UȘA GRĂDINIȚEI

Profesor, Rusu Liliana
Grădinița cu Program Normal “*Dumbrava minunată*” Dumbrăveni

Vârsta preșcolară este o perioadă a descoperirii, copilul învață pe baza experiențelor. Aceste experiențe marchează dezvoltarea ulterioară a copiilor atât în plan cognitiv, cât și în planul dezvoltării personale: stimă de sine, socializarea emoțiilor. Depășind spațiul restrâns al casei, copilul învață că există o lume interesantă dincolo de aceasta, dorește să se implice în explorarea acesteia, în perceperea relației cauză-efect, a consecințelor logice și naturale, se descoperă pe sine ca persoană care are abilitatea de a face să se întâmple anumite lucruri, câștigă autonomie în explorare și inițiativă. Prin crearea unor situații de joc-învățare prin intermediul educației outdoor se facilitează dezvoltarea în plan cognitiv, psiho-motric, socio-emoțional.

Educația outdoor este un concept relativ nou în contextul educativ românesc, însă ea începe din ce în ce mai mult să capteze interesul actorilor educaționali din sistemul de învățământ formal. Există numeroase accepțiuni pentru termenul de educație outdoor, însă pentru a da o definiție simplă, putem spune că această formă de educație se bazează pe învățarea în aer liber. Termenul de educație outdoor, poate include educația pentru mediu, activități recreative, programe de dezvoltare personală și socială, drumeții, experimente și experiențe etc.

- *Educația outdoor oferă posibilitatea contactului direct cu natura* – protecția mediului reprezintă un subiect de interes mondial, urbanizarea masivă a produs un efect nociv asupra mediului și prin faptul că oamenii nu conștientizează impactul pe care acțiunile lor non-ecologice le au asupra mediului – educația outdoor se desprinde ca o modalitate extrem de benefică pentru schimbarea atitudinilor și comportamentelor față de mediu;

- *Educația outdoor reprezintă o puternică sursă de experiențe de învățare* – un mediu relaxant, liber, fără constrângerile pe care le impun “cei 4 pereți ai unei săli de clasă” poate oferi elevilor nenumărate provocări, astfel că procesul de educare devine puternic, inspirațional și de natură să schimbe comportamente antisociale, să creeze o relație puternică între oameni bazată pe sprijin reciproc;

- *Educația outdoor facilitează procesul de învățare al copiilor care întâmpină dificultăți în acest sens* – cum spuneam mai sus, educația outdoor oferă un climat diferit de învățare ce permite elevilor care în mod uzual întâmpină dificultăți de învățare și au un nivel scăzut de performanță școlară, să devină mai motivați, cu mult mai capabili;

- Dezvoltare personală atât al celor care o aplică, cât mai ales al copiilor;

- *Dezvoltarea spiritului de echipă* – conexiunea între educatoare și copii duce la creșterea gradului de participare activă ;

- *Educația outdoor oferă nenumărate beneficii fizice, emoționale, mentale ce asigură bunăstarea societății*

Obiectivele generale ale educației outdoor sunt:

- Dezvoltarea abilităților socio-personale: îmbunătățirea muncii în echipă, îmbunătățirea relațiilor sociale, dezvoltarea competențelor de conducere, etc

- Dezvoltarea abilităților de management: organizare, coordonare, evaluare

- Oferirea unui cadru stimulativ de învățare

- Oferă posibilitatea creării unui mediu relaxant și motivant în funcție de problema identificată – permite escaladarea unor nivele înalte de imaginație în vederea obținerii rezultatelor propuse.

Educația outdoor este cea care începe dincolo de ușa clasei și se consumă în drumeții, excursii, incursiuni în lumea reală (pădure, parc, obiective culturale, comerciale, industriale etc.) și care este conexată la conținuturile școlare, fiind un mediu de explorare, de aplicare, de punere la probă sau experimentare a unor cunoștințe stipulate prin programa școlară. Această ipostază a formării a luat un avânt deosebit, dispunând și de o consistentă literatură în domeniu, ca și de o

practică pe măsură, în țări precum Suedia, Danemarca, Norvegia, Finlanda. Pe lângă aportul cognitiv, un astfel de cadru și suport educațional asigură o dezvoltare personală și socială a copiilor, o exersare a potențialului lor senzorial și volițional, o intensificare a activității colaborative. Mediul înconjurător devine șantier de aplicare a cunoștințelor sau arenă de descoperire a noi probleme a căror rezolvare se poate face fie la fața locului, fie în perimetrul sălii de clasă. Abordarea invocată privilegiază activismul metodic, spiritul de inițiativă și atitudinea antreprenorială, transdisciplinaritatea și integrativitatea dintre teorie și practică.

Un astfel de context scapă rutinei sălii de clasă iar activitățile de învățare capătă un caracter mai atractiv și mai aplicat. Educatoarea însă trebuie să „identifice” și să „vadă” noi resurse de învățare, să selecteze prilejuri de viață pentru a le compatibiliza cu valorile curriculare (teoretice sau nu) induse de parcurgerea curriculum-ului. Nu orice motiv din afara clasei poate fi speculat și folosit din punct de vedere educațional. Învățarea outdoor nu înseamnă doar un nou loc al învățării; ea presupune o schimbare de optică, o inedită filozofie de acțiune, o nouă instrumentalizare și perspectivă asupra învățării, o permisivitate ridicată pentru achiziția experiențială și prin punerea în situație.

În același timp, contextul învățării outdoor are influențe pozitive asupra stării de sănătate a copiilor, dezvoltă agilitatea și spiritul de aventură, conduce la bucurii și satisfacții de învățare pe aliniamente noi, deseori nonconformiste, antrenând (și) copii care altfel se caracterizează prin comportament indiferent, blazare sau rebeliune. În același timp, se valorizează și experiențe anterioare ale copiilor, realizându-se un continuum educațional bazat pe cumulare și extindere permanentă a experienței. De localizarea lecției, prin „consumarea” ei dincolo de pereții grupei, poate deveni profitabilă și pentru educator, acesta fiind mereu provocat să fie atent la valențele educogene ale mediului înconjurător, identificând corelări sau suporturi ale învățării din sala de clasă. Se acreditează într-un fel ceea ce John Dewey intuia demult că experiența este stimul pentru formare, temei și rezultat al ei. Cunoașterea izvorâtă din acțiune și problematizare conduce la o reconstrucție permanentă a experienței, la rafinarea și maturizarea ei. Cunoașterea nu este statică, ci devine o realitate ce se „face” permanent în contact cu noile date ale experienței.

Educația din școală rămâne sărăcită dacă nu este complementată de ceea ce se poate adăuga dinafara perimetrului ei; ceea ce apare pe „lângă” școală trebuie luat în serios, convertit, preluat și asumat în cunoștință de cauză și pe autentice temeuri psihopedagogice; acest „rest” trebuie pus în „rost”, adică transformat în suport, sursă de motivare și expansiune a învățării. Educația de tip outdoor nu eclipsează educația din sala de clasă, ci îi imprimă o altă demnitate și consistență. Este o formă de stimulare și „împlinire” a ei, prin extensiuni, aplicații, prefațări de noi căutări. O școală inovativă va prelua și integra, în modul ei specific, astfel de situații, le va face aliat, sursă de revigorare, de întărire, de extensiune a ariei ei de acțiune. Și asta, pentru binele școlii și al celor care intră în ea, deopotrivă!

Exemple de bune practici:

Domeniul Limbă și comunicare

- punerea în scenă a unei povești, după ce în prealabil aceasta a fost citită în sala de clasă și utilizarea cadrului natural ca element de decor;
- identificarea anumitor elemente naturale cu care copiii pot scrie: pe pământ, pe pietre sau frunze;
- crearea unei povești alegând un obiect din natură (un copac, o floare, etc);
- excursie ABC: realizarea unei plimbări afară, în care copiii să caute obiecte a căror denumire începe cu anumite sunete indicate de educatoare;

Domeniul Știință

- examinări sub lupă a scoarței copacilor, plantelor, insectelor, efectuarea unor experimente- Jucăriile din bulgărele de zăpadă;
- strângerea diferitelor materiale din natură, compararea lungimii, grosimii, formei;

- activitățile cu copiii în curtea grădiniței în care aceștia să formeze diferite figuri geometrice, astfel vor învăța într-un mod interactiv;

- realizarea de clasificări: copiii să adune frunze pe care le găsesc pe jos, să le sorteze pe grămezi diferite (după culoare, formă, etc), discutând despre modul cum diferite criterii de clasificare duc la diferite distribuiri de mulțimi;

- vizite la muzee, alte obiective care au relevanță pentru definirea portretului spiritual al poporului român;

- copilul dobândește organizat cunoștințe cu privire plantele și animalele din natura, informații cu privire la mediul înconjurător, la poluare și consecințele acesteia.

Valențele educative ale activităților din cadrul **DS** pot fi puse în valoare prin:

- plantarea și îngrijirea plantelor din grădina școlii, din grădina de legume;

- vizite la grădina zoologică, la grădina botanică;

- participarea copiilor la acțiuni de protecția mediului;

- drumeții în pădure și construire de căsuțe pentru păsările;

- fotografierea vietăților din jur (pasări, insecte);

Domeniul Om și Societate. Spațiile outdoor oferă adesea posibilități de explorare creând un spațiu de reflecție în aer liber, lansând discuții despre frumusețe (utilizând elemente din natură – o floare, un copac, etc), despre adevăr sau bine (identificarea unei fapte bune făcută de un copil.

- se poate realiza o simulare a modului de comportare pe stradă, cum să fie un pieton model – cum să traverseze strada.

- excursii, vizite care contribuie la formarea coeziunii grupului de copii.

Domeniul Știință și Domeniul Om și Societate sunt domenii ce pot forma copiilor deprinderi legate de ocrotirea calității mediului înconjurător. Regulile de comportare corectă față de natură trebuie să fie respectate de toți. Totul pornește de la deprinderile simple. Hârtiile, ambalajele alimentelor, sticlele și alte deșeuri nu se aruncă la întâmplare, pentru a împânzi dezagreabil împrejurimile grădiniței, ci se depozitează ordonat în containerele speciale și prin grija micilor ecologiști ai grădiniței se pot organiza în acest sens acțiuni de ecologizare periodice. Cu un puternic impact asupra copiilor și membrilor unei comunități sunt marșurile ecologice organizate cu prilejul evenimentelor din Calendarul Manifestărilor Ecologice, respectiv Ziua Păsărilor, Ziua Pământului.

Domeniul Estetic Creativ. Gustul estetic are caracter spontan și individual, de aceea educarea lui depinde de modul de organizare a muncii în orele de educație plastică. Culoarea este viața, este “energie radiantă care ne influențează în mod pozitiv sau negativ, indiferent dacă ne dăm sau nu seama de acest lucru”, afirma Johannes Itten, unul dintre marii practicieni ai culorii.

Emoția pe care culoarea o exercită asupra sufletului este cu atât mai puternică “cu cât mai cultivat este spiritul omului asupra căruia se exercită culoarea” (V. Kandinsky).

Prin acitivități artistico-plastice desfășurate în afara spațiului grupei se oferă posibilitatea manifestării depline a creativității și sensibilității copilului.

Educația muzicală – organizarea de activități care presupun utilizarea materialelor din natură în locul instrumentelor muzicale, confecționarea unor instrumente muzicale .

Domeniul psiho- motric

Acest domeniu se pliază cel mai bine cu acest concept de educație outdoor. Unde altundeva poți ține cel mai bine activitățile de educație fizică decât în aer liber? Toate aceste activități contribuie la dezvoltarea fizică și psihică a copilului într-un mod armonios, copiii fiind încurajați să ducă un stil de viață sănătos, anumite probleme de sănătate pot fi prevenite printr-o viață activă ce poate fi modelată în timpul acestor activități.

Deseori educația outdoor este confundată cu educația pentru mediu-ecologică, asta pentru ca cele două se întâlnesc în aer liber, educația outdoor nu înseamnă numai acest lucru, ea are nenumarate valențe în toate domeniile nu doar în cel al protecției mediului. Atât în școală cât și în grădiniță copiii sunt foarte receptivi la ce li se arată și li se spune în legătura cu mediul. Prin

diferite activități copiii trebuie convinși de necesitatea apărării mediului înconjurător împotriva poluării, formându-le conduita ecologică modernă.

Din păcate există aspecte care limitează abordarea educației outdoor cel mai des întâlnite fiind opoziția părinților,coeziunea grupului de copii mai ales în intervalul de vârstă de 3-5 ani corelată cu dificultatea asigurării integrității fizice a copiilor.

Bibliografie

1. Ezichil L., Păiși-Lăzărescu M.,(2011), *Laborator preșcolar-ghid metodologic*, (Ediția a IV-a revizuită), București, Ed. V&I Integral
2. Mohan Gh. , Ardelean A., (1993), *Ecologie și protecția mediului*, Editura Scaiul, București. Revista *Învățământul preșcolar*, nr. 4/2007, M.E.C.T.;
3. Preda,V., (2000), *Educația pentru știință în grădiniță*, Editura Compania, București.
4. Revista *Învățământul preșcolar*, nr. 4/2007, M.E.C.T.;